

Këyítfii Pool bín Bu-Galaatda Wo'eencii lëgis Këyítfiida

Këyítfii fii férí Pool bín kerceencaa ga teeraa Galaatda. Ya karin daama waas kanak kiyéegaloh Hewhewii winéwí' wii. Yaawúú'caa na buwaa enussii yaawúú'da gémussa, ba aassa ga kikercean.

Pool jégíreeba an kigém ga Yéesu kesi kérí tahan Kooh abohba bibo' bijúwí' ga fíkiici. Wayee laakka biyaawúú' ba meyohu Yéerúsaleem, ba ka'ta Galaat. Ba wo'"a buwaa an yaakcaa ga jaangaa Yéerúsaleemda bëri wosba. Ba yahha tóoh iñcaa Pool jégírohee daamada. Ba wo'"a buwaa an Pool enndii apotaa' yukayoh ee iñaa ya jégí'badfa enndii kayoh ban. Ba wo'eeba an ba baama ba enndii yaawúú'da, waa ba gëmin ga Yéesu ba jomin kitaabuk iñaa Waasaa Móyiis nakohdfa: ba jomin kigúruk. Fodaama Kooh abohba bibo' bijúwí'.

Iñaama tah Pool bínda bu-Galaat kinísba ga iñcaama ba jégíru ee meyohhii ga Koohdfa. Ya wo'"aba an kigúrukkaa nebloh Koohdfa eni ga keeñ ee wëri en an keeñaagaraa jom kiset hen ga fíkiici. Abaraham yëri en caasamuncii yaawúú'cii, moona déy Kooh abohhari bo' yijúwí' ee lak ya gúrukki duum.

Ngém doj onan bo' ki'abohu yijúwí' ga fíkií Kooh, ee wa rek wëri mínlukohan bo' kitaabuk kipeskaa neb Koohdfa.

Këyítfii Pool bín bu-Galaatda tíidoh anee:

- 1 - Pool këñí' bu-Galaat (1: 1-5)
- 2 - Kooh tum Pool apotaa' ee ya jégíroh kayoh (1: 6-24)
- 3 - Iñii Hewhewii winéwí'wii wo' kayoh-kayohdfa (2: 1-21)
- 4 - Ngém doj onan bo' kimúc (3: 1-4: 31)
- 5 - Kiwaaroh yaa en béeþ na mooroomci; Kitaam na Helii yisela'í'yii (5: 1-6: 10)
- 6 - Iñcaa Pool mëeñjoh kidínkaanohdfa na taŋkoh (6: 1-18)

Pool këñí' bu-Galaat

¹ Mi Pool, mi apotaa' Yéesu Kiristaa. Bo'-súusús falliirooka ee ka koorohhii ga bo', wayee ka meyoh ga Yéesu Kiristaa na Kooh, Paamudii, Kooh yiima mílisi' Yéesu ga buwaa kaaninda. ² Mi na béeþ mbok-kerceencii enu diifa, dí bii bëyrohhúu këñí', dú buwii en ga jaangucii ga Galasiida. ³ Kooh, Paamudiigaruu na Yéesu Kiristaa, Ha'mudii barkeelattúu, ee ba onndúu jam. ⁴ Yéesu Kiristaa, Ha'mudii, erohin kumuunkaagari ndaga baakaa'ciigaruu, en danaa dú míñ kimúc ga ēldúnaanii buwii wati wibóní'wii fodaa daa Koohyii en Paamudiigaruu waarohkada. ⁵ Ndam aawat ga Kooh bi taa'! Aameen.

Hewhew winéwí' wínoo doj wëri laak

⁶ Dú, Kooh yérí tanndúu koorohha ga yérmaandaa Yéesu Kiristaa. Mi jaahli'in lool nak ga dii dú onndi bíñj haat, dú taabukka hewhew winéwí' wiliisda. ⁷ En fan hewhew winéwí' wiliis laak hen! Wa laakoo. Bibo' doj bëri en na kihícisoh helciigarúu ee ba waa'

kikalañsoh Hewhewii winéwí'wii wo' ga Yéesu Kiristaadfa. ⁸ Kon nak, binaa bo' yiliis, luu enee dí sah, wala malaaka-Kooh, yaa meyoh asamaan, hayyúu kiyéegal hewhew wiliis waa enndii wii dí yéegallúudsanaa, ya sañku'at. ⁹ Dí mosinndúuka kiwo' ee mi yii taabis ga wati: binaa bo' yéegallúu hewhew winéwí' wiliis waa bokkii na wii dú laas garíidanaa, ya sañku'at. ¹⁰ Kon diimada, mi heel iñaa neb bo'-súusúuse? Ó'óo, mi heel kay iñaa neb Kooh! Mi heel buwii waa'toone? Binaa mi lísee bi wati kiheel buwii waa'toonaa, eneena mi enoo súrga Kiristaanii.

Iñaa tum Pool apotaa'da

¹¹ Mbokcii ga ngëmiifa, mi waa' dú ínoh an Hewhewii winéwí'wii mi yéegalohda meyohhii ga bo'-súusúus. ¹² Mi laassiiwa ga bo'-súusúus ee ken jégí'tiiroowa wayee Yéesu Kiristaa na kihafci yérí ínohlukohhoowa.

¹³ En ki'enaa, dú kelohin ga dii mi madee kudewaa ga waa mi en ga Waasii yaawúu'ciifa. Dú ínohin daa mi tamohee ga kihatal ga kipesba buwaa ga jaangaa Koohda, mi yaa tum tóoh kitasaarohba. ¹⁴ Buwaa mooroomee naroo ee ba yaawúu'da, biyewin gaba le'séeríiroo fen ga kitaabuk waasii yaawúu'cii. Ee mi wéñeeba kikaantukoh ga kitaabuk iñcii cosaanii bicaasamboo nakoh kitumfa. ¹⁵ Kooh nak tanukkaroo lak mi límussii duum. Ya bayyaroo ga yérmaandaagari, mi en súrgaci. ¹⁶ Ee ga waa nebpari ya teebsparoo Kowukiigarida, mi ínohlukohka ga buwii enussii yaawúu'da, mi meekissii ken ki'onndoo hel ga iñaama. ¹⁷ Ee

ban mi ka'tii Yéerúsaleem kihotohnee na buwaa dēbpoo ki'en apotaa'da, wayee mi nammba ki'iisuk kúlkaa Arabíi, lëehí'ta mi boyukka teeraa Damaas. ¹⁸ Tíkka ga tíkíis taahay, mi hannda kika' Yéerúsaleem ki'ínohdoh na Sefas*. Mi ennda nari bes cidaanjkaah na ciyétúus. ¹⁹ Mi hottii apotaa' yiinoo yiliis, enndiirinaa. Mi hotta ban Saak këmëenjí Ha'mudii. ²⁰ Kooh ínohin an iñii mi bínndúu yii enndii saboh.

²¹ Lëehí'ta, mi hannda kika' gohaa Sírii na waa Sílisíi. ²² Waama, lakanaa buwaa gém ga Kiristaa ga kúlkaa Yúudéedfa mossooroo kihot; ²³ ba kelohee rek buwaa baa wo' an:

- Baa yaama hataleeruu ga kipes kidewaada, baama déy, watí ya yii yéegaloh ngémii ya heelee kidúbí' ga buwiida.

²⁴ Fodaama, ba aawwa kikañ Kooh ga dii mi man diimaada.

2

Pool boyukka Yéerúsaleem

¹ Waa ennda da, tíkíis tidaanjkaah na tinikiis tíkka ga, mi boyukka Yéerúsaleem, mi na Barnabaas. Mi baydohha Tít ban. ² Mi ka'ta daama ndaga Kooh yérí ínohlukoheeroo an mi jomin da kika'. Buwaa kuliyuk ga jaangucaamada, mi laakka saawal naña ba hañba. Mi béstí'taba Hewhewii winéwí'wii mi yéegaloh ga duuy buwii enussii yaawúu'da. Mi tum iñaama ndaga mi waareeríi iñaa mi sodee ga kilégéy na iñii mi lëgéy watida en sooy. ³ Ee Tít, yii taabee

* **1:18** 1: 18 Sefas wérí en teekaa Pee' bayohsida.

narooda, ya iñaa Gerek* ee ken sah gítínndiiri kigúruk†. ⁴ Laakka ga d'uuycii buwaa tíksee hafba bimbok-kerceen ee saboh, ba abee an buwaa enussii yaawúu'da jomuunun kigúrukt‡. Buwaama hayee ga d'uuycii kideñtuk ki'ínoh jamaa dí laak ga kitaabuk Yéesu Kiristaada ba meydochhií ga. Ee fodaama ba boykidohhií ga ki'en ñaam Waasii Móyiis. ⁵ Wayee dí onndiiba hal ga fen, doonaa kayohfaa ga Hewhewii winéwi'wiida tesi'túu. ⁶ Laakeera bibo' baa tíku an bëri wëñ kilaak solu. Wayee iñaa ba eneeda bíttiiroo ndaga buwii bëebba wiinoo ga Kooh. Buwaama tíksee an bëri wëñ kilaak soluda tíkussii wo'een ga lëgëyaagoo. ⁷ Hanaa kay ba nam kihot sah an Kooh yëri díñkaanndoo lëgëy kiyéegaloh Hewhewii winéwi'wii ga d'uuuy buwii enussii yaawúu'da§ fodaa daa ya nak Pee' kiyéegalohwa ga d'uuuy yaawúu'caadsa. ⁸ En ki'ínaa, Kooh yaa tum Pee' apotaa', wossari ga yaawúu'ciida, yëri tummboo apotaa' ban, wossaroo ga buwii enussii yaawúu'da. ⁹ Saak na Pee' na Sanj, bii abu ki'en fodii jíp ga jaangiida, tookuunun an Kooh yëri bëwí'too, e'taroo kilëgëy iñaama. Ba e'taríi kon yah, mi na Barnabaas kiteewoh an dí wjinoo. Fodaama bëebpií dí júwohha ga an, dí, dí aawan ga buwaa enussii yaawúu'da, ba, ba aaw ga

* **2:3** 2: 3 Pool waa' kiwo' an Tít enndii yaawúu'. † **2:3** 2: 3 Kigúrukkaama enee kiteewoh an ba biyaawúu'. Yaawúuraa en bëeb jomin kitum baah kigúruk ga oomaa-yaalcaa. ‡ **2:4** 2: 4 Yaawúu'caa bínnoo gëmuunun ga Yéesufa ebilsee buwaa kigúruk enndiikanaa, ba wo' an kimúc laakoo § **2:7** 2: 7 Buwii enussii yaawúu'da Bídi meydoch dii «buwii gúrukkiida»

yaawúu'caa. ¹⁰ Enaama yíinoo doj yaa ba kíimeeríi, yérí en kifoñ hel ga buwaa en ga jaangaagaba ga Yéerúsaleem ee laaksoo darada. Ee iñaama mi tuukka ga kitummbi.

Pool ña'ta Pee' ga Añcoos

¹¹ Pee' nak hayya teeraa Añcoos, mi tapuko-hha nari ga fíkii béeb ndaga ya calee kiñamí hen. ¹² En ki'enaan, balaa buwaa Saak wosee Añcoosda hayunaa, Pee' daanee kiñami na buwaa enussii yaawúu'ca. Wayee daa buwaama hayee, ya meyca ga, ya íissa kiñami naba ndaga ya niikee yaawúu'caama gëmu ga Yéesu ee ba fa' ga kigúrukkaada. ¹³ Yaawúu'caa tes gëmu ga Yéesuda aasussa ga iñaa Pee' enukoh yaama, bi ga Barnabaas sah baydohussa ga kidúkohkaagaba kaama. ¹⁴ Daa mi hotee an enukeenaagaba waama júbpíi ee taammbii na kayohfii Hewhewii winéwí'wii, mi tapukohha na Pee' ga fíkii béeb, mi wo"ari an: «Fu yii fu en yaawúu' ee fu foñin dii yaawúu' pesida, fu taabukka kipeskii buwii enussii yaawúu'ca, fu gitínoh buwii enussii yaawúu'ca ya ga kitaabuk kipeskii yaawúu'cii?»

Yéesu mísalin yaawúu'cii na buwaa enussii yaawúu'ca

¹⁵ Dí, dí límu yaawúu', dí enndii bitumoh-baakaa' en fan buwii enussii yaawúu'ca*. ¹⁶ Wayee nak, dí ínohin an bo'-súusúus, kigém ga Yéesu Kiristaa doj tahanndi ki'en bo' yijúwí'

* **2:15** 2: 15 Pool wo' fodaama fodii yaawúu'caa múus. Ba tík béeb buwaa enndii yaawúu' fodii bitumoh-baakaa'

ga fíkíi Kooh, wayee enndii ki'ayuk ga kitum iñaa Waasii Móyiis nakohda. Dí nak, dí gëmin ga Yéesu Kiristaa doonaa ngëmaagaríi ga Kiristaa waama onndíi ki'en bibo' bijúwí' ga fíkíi Kooh, wayee enoo an dí ayuk ga kitum iñii Waasii Móyiis nakohda. Ndaga ki'ayuk ga kitum iñii Waasii Móyiis nakohda tahoo ken ki'en bo' yijúwí' ga fíkíi Kooh. ¹⁷ Wayee binaa en an ga díi dí heel ki'en bo' yijúwí' ga fíkíi Kooh, ndaga Kiristaaniida, dí nam ki'abu bitumoh-baakaa' fodii buwii enussii yaawúu'danaa, waama lak Yéesu yérí amfohhíi ga kitum baakaare? Múk, iñaama kay mínoo ki'en. ¹⁸ En ki'enaa, binaa mi búuk Waasii Móyiis, lëehíraa mi boykis, mi tuukiriswanaa, kon mi namin ki'en baa sañ kitaabuk waas. ¹⁹ Waasii Móyiis onndoo kiléehdük kipes gawa, en danaa mi míñ kipes ga iñaa Kooh waa'da[✳]. Mi daaydohuunun na Kiristaa ga kuraanaa. ²⁰ Fodaama, enissii an mi ga kihaffoo mi yérí en na kipes, wayee Kiristaanii yérí en na kipes garoo. Kipeskiigoo wati, fodii bo'-súusúus, mi peska ga kigëm ga Kiristaanii, Kowukii Kooh, ka kii ka waa'taroo, bi mi tähhari kitook ki'eroh kumuunkaagarida. ²¹ Mi sagoo múk yérmaandaa Kooh, ndaga binaa en an Waasii Móyiis wérí onohi ki'en bo' yijúwí' ga fíkíi Koohaa, kon Yéesu Kiristaa kaanin sooy.

3

*Kitaabuk Waasii Móyiis wala kilaak ngëm ga
Yéesu*

[✳] **2:19** 2: 19 Malkat Galaat 4: 4-5.

¹ Dú bu-Galaat, dú lohoyin hel kat, bii móoñís hafciigarúu ba? Moona déy, dú teewuunun bi leerin lañ ga hasciigarúu Yéesu Kiristaa yaa daayu ga kuraanaada. ² Mi waa' dú taassoo ga iñii mi meekissúu yii doj: kitaabuk iñii Waasii Móyíis nakoh kitumda kérí onndúu kilaas ga Helii yisela'íyiinoo, kigém Hewhewii winéwí'wii dú kelohcfa kérí onndúuka? ³ Dú míñ na kilohoy hel fodaama? Dii dú dalin mo'-mo' kiyaakaa' ga Helii yisela'íyiifa, dú waa' kiméeñjoh kiyaakaa' diima ga dooliciigarúune? ⁴ Kon dii dú koo'da tóoh enin sooye? Iñaama míñoo ki'en sooy kay! ⁵ Kooh yóoski' Helii yisela'íyii ga dookkúu, ya tumi kíntaan ga d'uuycúunaa, dii dū taabuk iñii Waasii Móyíis nakohdfa tah ya tumkanoo, dii dú keloh Hewhewii winéwí'wii dú gëmmba gada tahka?

⁶ Du malakohatka ga Abaraham. Kéyítfaa wo' ga looci an: «Abaraham ayca hafci ga Kooh ee Kooh abohhari bo' yijúwí' ndaga ngëmaa ya laak garifa.» ⁷ Kon ínohat gaka an: buwii gëm ga Koohdfa bérí doj bok ga nílää Abaraham. ⁸ Ee sah, balaa daranaa Kéyítfaa waayukdeera béeþ buwii enussii yaawúu'da an Kooh hayba ki'aboh bifo' bijúwí' ndaga ngëmaagaba ba laakan garifa. Kérí tah bíduunun ga Kéyítfaa an kudewaa Kooh yéegalee Abaraham Hewhewii winéwí'wii wii an: «Mi hay kibarkeel heetcii ga éldúnada tóohca ee koorohan garaa.» ⁹ Abaraham gëmmba ee Kooh barkeellari. Fodaama béeþ buwaa gëmda Kooh barkeelinba fodaa daa ya barkeelee Abarahamdfa.

¹⁰ En ki'ennaa, buwii ayuk ga kitum iñii Waasii

Móyiis nakohda, ba bii ga kisan'ku', ndaga Kéyítfaa wo' an: «Béeb baa dëkkii ga kitaabuk tóoh iñcii bídu ga Waasii Móyiisdanaa, baama san'ku'at.» ¹¹ Ee leerin sah an kitaabuk iñii Waasii Móyiis nakohda tahoo ken ki'abu bo' yijúwi' ga fíkii Kooh, waa Kéyítfaa wo'in an: «Baa Kooh aboh bo' yijúwi' ndaga ngëmaa ya laakfa hay kipes.»[☆]

¹² Kigëm ga Waasii Móyiis nak bokkii dara na kigëm ga Kooh. Wayee nam ki'en sah an: «Baa taabuk iñcii Waasii Móyiis nakohdsanaa pesan gaca.»

¹³ Waasii Móyiis san'ku'eeraruu ee Kiristaa mûsallaruu ga, ya tíkukka kisan'ku'kaama ga hafci, waa bídu ga Kéyítfaa an: «Béeb baa apohu kiliku ga kedik, baama san'ku'at.» ¹⁴ Ennda fodaama doonaabaarkeelaa Kooh dígee Abaraham, koorohha ga Yéesu Kiristaadfa le' bi ga buwii enussii yaawúu'da. Ee fan, du béebspuu, ga ngëmii du laak ga Koohfa, du laas ga Helii yisela'l'iyyi ya dígoheeda.

Waasii Móyiis na iñcii dígohudá

¹⁵ Mbokcii, malakat ga dii buwii tumida. Kifiliimunkaa pokohu, binaa ka koo' ga waasaa, ken mínooka kisan' ee ken mínoo kibaat dara ga. ¹⁶ Kooh nak dígee Abaraham na níilaagari. Kéyítfaa wo"ii an: «na buwaa bok ga níilaagaraada», en fan ba biyewin. Wayee bo' yíinoor doj yérí wo'u: «na níilaagaraa», ee Kiristaanii yérí. ¹⁷ Kon iñii yii yérí mi waa' kiwo': Kooh dëwee kipokoh kifiliimun na Abaraham,

[☆] 3:11 3: 11 Habak 2: 4; Room 1: 17; Yaawúu'caa 10: 38.

ee ka koo'ta waas. Kifiiliimunkaama enin dii tíkiis titéemée'-nikiis na tidaan̄kaah-kaahay (430), Kooh hannda kihaydoh Waasii Móyíis. Kon Waasii Móyíis mínoo kipékís kifiiliimunkaa kaama, wa nís iñaa Kooh dígoheedfa. ¹⁸ En an Waasii Móyíis wérí oni bo' kilam ga Koohaa, kon ensissii dígaa Kooh dígoheedfa onohika. Ee moona déy, Kooh kooroh ga dígaa ya dígee Abarahamda, barkeellari.

¹⁹ Kon Waasii Móyíis wa enohu ya? Wa baatu ga hen doonaa wa teeb buwii faŋ iñcii ba tumi ee ba keldúki iñcii Kooh nakohdfa. Ee iñama laakan bi ga daa nílii Abaraham Kooh dígoheeda hayohan. Waasiima, Kooh yérí yóoskí'wa ga buwii, koorohha ga malaakacaa-gari, ba e'tawa Móyíis yaa enee ga díkaanti[◇] Kooh na buwiidfa. ²⁰ Ga loo iñaa dígoheeda, buwii hídírohu ga iñamada ba bo' yíinoo, ee Kooh yérí wo'u da, kon soolukissii baa tíidan ga díkaantaa.

Iñii tah Waasii Móyíis kihayda

²¹ Kon Waasii Móyíis d'aloh hen na iñcii Kooh dígoheedsane? Ó'oo kay! Enee an laakin waasaa yóoskíru, waa míni ki'eroh kipes kayoh-kayohdانا, eneenaa Kooh bewan buwii taabuk Waasii Móyíisda ya abohba bo' bijúwí' ga fíkíici. ²² Wayee Kéyítfaa wo'in an buwii béeħba baakaa' laginba pat, en danaa buwii gém ga Yéesu Kiristaadfa doŋ bérí laasan ga iñaa Kooh dígoheeda ee koorohan ga ngëmaa ba

[◇] **3:19** 3: 19 Malkat Léwítik 26: 46.

laakdfa. ²³ Balaa jamaanaa kigëm ga Yéesu Kiristaanii hayanaa, Waasii Móyiis lageeru hen pat, wa waa sek daa Kooh ínohluhannduu kigëmkaama. ²⁴ Fodaama Waasii Móyiis wëri níireeruu bi ga daa Kiristaanii hayan, en danaa ga ngëmii du laak garifa, Kooh abohuu bifo' bijúwí!. ²⁵ Waa kigëm ga Kiristaanii le'in, du soolukissii níirohaa yaama. ²⁶ En ki'enaa, dú béebpúu, dú bii dú gëm ga Yéesu Kiristaa ee dú en nari wíinoodsa, dú bitowu Kooh. ²⁷ Dú béebpúu ban, dú bëtisi'u ga teekii Kiristaanii, këri tah, dú enin nari wíinoo ga fíkii Kooh. ²⁸ Kon laakissii an yii yaawúu', yii enndii yaawúu'. Laakissii an yii ñaam, yii enndii ñaam. Laakissii ban an yii beti, yii yaal, ndaga dú béebpúu dú wíinoo ga Yéesu Kiristaa. ²⁹ En lak Kiristaanii yëri laakkúunaa, dú bok ga nílili Abaraham ee dú hay kilam iñaa Kooh dígee Abarahamda[§].

4

¹ Dú ínohin kon iñii yii mi wo"úuda: baa jom kilam Paamci en ya lís ki'en oomaanaa, luu enee an alalaa tóohwa wuuci, dara wóotírohhiri na ñaam. ² Bifo' bëri topudu'anndi, ba topudu'i iñaa ya laakdfa, bi ga daa jamaanaa paamci wo' an ya míñ hafci kibayfa le'an. ³ Ee dí ban, ga wii dí en oomaada*, dí enee ñaam baahcii éldúna[†]. ⁴ Wayee nak ga waa wahtaa

[§] **3:29** 3: 29 Malkat 3: 16. * **4:3** 4: 3 Pool am fodii oomaa, béebpúu laakee balaa Kiristaa na Hewhewaa winéwí'wii hayanaa

[†] **4:3** 4: 3 Baahcii éldúna tumeencaa yaawúu'caa na fuwaa enndii yaawúu'da ee ba gëmee gacadsa. Malkat 4: 9 na Koloos 2: 8, 20

Kooh wo'eeda le''a, ya wossa Kowukaagari, ka límukka ga beti, ka hayya ga jamaanaa Waasaa Móyiis,⁵ doonaa Kowukaa laas buwii ay kipesba ga Waasii Móyiisda. Fodaama ka onndaruu ki'en bítowu Kooh.⁶ Kooh waareeruu kiteeb an du bítowuci, kérí tah, ya wossa Helaa Kowukaagari ga keeñciigaruu. Helaa waama wérí bayiri didóolí an: «*Abaa! Paammboo!». ⁷ Kon fu enissii ñaam, wayee fu kowu. Ee waa fu kowu, Kooh hayyaa ki'on fu lam ga iñcaa ya daaki' towutaagarida.

Pool jaahli''a ga bu-Galaat

⁸ Kudewaa, dú ínohéeríi Kooh, ee dú daanee kijaamuk fodii ñaam enaama ciliis caa enndii Kooh kayoh-kayohda. ⁹ Wayee diimada, waa dú hídohin na Kooh, wala sah waa Kooh hídohin narúu, dú míñ na kiboyukis ga baahcaa caama haydohdoorúu tús ee ca caloo daradsa? Iñii tah ya dú waa' kiboyukis ki'en ñaam gaca?¹⁰ Laakin ga bescii, ga ñiincii, ga jamaanucii, wala tíkiistii, caa dú am, dú tíkkaca enaama ciléekí'-solu.¹¹ Mi niikin man daal iñii mi son garúuda tóoh en sooy!

¹² Mbokcii, mi kíimmbúu, tumat fodiigoo, waa mi tumin haffoo fodii garúu‡. Dú mosooroo kitum iñaa mesikkoo.¹³ Dú níindísukaa, wii mi dëbpúu kiyéegal Hewhewii winéwi'wiidá, lak mi dúukoolin.¹⁴ Hídaa daa dúukoolii faanfiego sodaleerúuda tóoh tähhii bi dú sañngaroo

‡ **4:12 4: 12** Ga kiyaawúu'kaagari, Pool meyca ga tóoh iñcaa Waasaa Móyiis ebiloheedsa. Fodaama, ya nak bu-Galaat ba tum fodaagari, ba súmíyuk ga béeëb iñcaa baahcaagaba nakohdfa.

dú sëbítukkaroo§. Wayee fodii malaaka-Kooh, wala sah fodii Yéesu Kiristaa, dú dapparoo ga duuycúu. ¹⁵ Wada keeñ-soosaa dú taabee nawada? Na dii dú safareeda! Mi mínin kiseedi' garúu an, enee an mínuksinaa eneenaa dú hay kilukit tuhastiigarúu, dú e'toota. ¹⁶ Kon diima, mi enin baa dú waa'tii gari kihot ndaga kayohfii mi wo"úudane?

¹⁷ Buwum enu na kifool ga fenoorúudsä, nofcumgaba moroo. Ba heellúu kihégísoh naroo*, en danaa dú fooli ga fenooba. ¹⁸ Kikaantukoh ga yen jofin, wayee enat ga yijóffí', ee ban ka enat besaa en béeß. Ka hanat ki'en rek binaa mi en narúunaa. ¹⁹ Towutiigoo, dú tahinnadoo ki'enis ga coonu, en fan betifaa en na kimatuk. Ee iñaama yah bi ga daa Kiristaanii pesan garúu. ²⁰ Dii mi waareerúu kideey diima denða, bi mi tuuk, mi wo' narúu wo'een wiliisdsä. En ki'naa, mi ínohoo dii mi tumanndúuda.

Iñaa laakee ga díkaanti Agaa' na Saaraada

²¹ Wo'attoo, dú bii dú waa' ki'ay kipeskiigarúu ga Waasii Móyiisdsä, dú ínohoo iñii wa wo'da hene? ²² En ki'naa, bíduunun ga Kéyítfaa an Abaraham laakee towu tanak tiyaal. Yíinoo, ya laakki na ñaam yibeti, yíinooyaa, ya laakki na betifaa enndii ñaam. ²³ Kowukaa ya laak na betifaa en ñaamdsä límu fodii towutii béeßta. Wayee kaa ya laak na betifaa enndii ñaamdsä, límu ga kíntaanaa Kooh tum kimëti iñaa ya

§ **4:14** 4: 14 Mëdïrohat iñaama na wo'eencaa Ísayí ga 53: 3-4

* **4:17** 4: 17 Galaat 3: 23 Iñaa Pool wo'da ban wéri en an buwaama kokohin bimooroomba ki'aas ga Nguuraa Kooh

digoheeda. ²⁴ Laakin yen yiliis yaa daakuk ga wo'eenama: Beticaama teewoh kifiliimunoh kom kanak. Kifiliimunohkaa kíinoo, Kooh pokohheeka na Móyiis ga janjagaa Sínayíi, ee lím towu-ñaam kesi. Beti-ñaamfaa ee teeku Agaa'da férí teewohka. ²⁵ Agaa' yérí mandarga janjagaa Sínayíi en ga kulkaa Arabíida. Ya teewoh Yéerúsaleem yii ga jamaanii diimadsa. Yéerúsaleem yiima, na buwaa dék dadá, ba biñaam. ²⁶ Wayee kifiliimunkaa kukanakkaa meydoh Yéerúsaleemyaa en ga dookða[†]. Ya enndii ñaam ee yérí en eewwuu. ²⁷ En ki'ena, Kéyítfaa wo' an:

«Fu, betifii mínoo kilaak kowuda,
nebluka;
fu yii fu mosoo ki'ínoh mesiklaat kilaak kowuda,
kurnuka,
ndaga towutaa betifaa foñuda térí wëñan
kiyewin taa betifaa en na yaalcida[◊].»

²⁸ Dú nak mbokcii, dú bérí en towutii límu, fodaa Ísaak, ga dígaa Kooh digohee na Abarahamda. ²⁹ Kudewaa, kowukaa límsee fodii towutii béebtada daanee kihatal ga kipes kowukaa límu ga doolii Helii yisela'íyiida. Ee iñaama bi wati lís kilaak. ³⁰ Wayee iñii yiida wo'see Abaraham bídussa ga Kéyítfaa an: «Kaalaa ñaamii ya na kowukiigari, ndaga kowukii ñaamii jomoo kibok kilam na kowukii betifii enndii ñaamda[◊].»?

³¹ Kon nak mbokcii, dú enndii bitowu ñaam wayee dū bitowu betifaa enndii ñaamda.

[†] **4:26** 4: 26 Betifii wo'u diida férí en Saaraa. Malkat Ínohlukoh 3: 12; 21: 2, 10 [◊] **4:27** 4: 27 Malkat Ísayíi 54: 1. [◊] **4:30** 4: 30 Malkat Sënees 21: 10.

5

Watukat ki'enis ñaam

¹ Kiristaanii bëgísinnduu doonaa dū laak haf-fuu kayoh-kayohdša. Kon nak, yëgísat ga iñii dū amda ee kaa tookat kiñaam galukis ga dookkúu.

² Súkúrukat, mi Pool, mi wo"úu an: binaa dū eroh haffúu ga kigúrukaa, iñii Kiristaanii tumi'túuda laakdoorúu jeriñ wíinoo. ³ Mi yii wo'iska ban an: béeb baa eroh hafci ga kigúrukaa, ya joman kitaabuk hen béeb iñcii Waasii Móyiis nakoh kitumda. ⁴ Dú bii dū heeli ki'abu bibo' yijúwí' ga fíkii Kooh, ga kitaabuk Waasii Móyiisda, dū hëgísohin haffúu na Kiristaanii ee dū meydohin haffúu ga yérmaandaa Kooh. ⁵ Dí bii dí géminda nak, Helii yisela'í'yii yérí onndíi kiyaakaa' an Kooh hayyi ki'aboh bibo' bijúwí' ga fíkíici. Ee iñaama yérí dí sek wa gaaw kilaak. ⁶ En ki'enaa, binaa bo' en wíinoo na Yéesu Kiristaanaa, iñaa laak soluda enndii kigúruk, wala kigúrukki. Iñaa laak soluda wéri en kilaak ngëmaa teewohi tumeencaa taam na kiwaaroh.

⁷ Jaarii dū bëteeda dii wa jekeeda moos! Bii pellúu ba, hoonohharúu kitaabuk kayohfii? ⁸ Iñaa dū gëmlukohu yaama meyohhii ga Kooh, yii bayyúu dū hay garida. ⁹ Wo'uunun an «Moloŋ kuun wijutuut, waa kaañohin, dooyin kikaañohi kuuncaa béebca.» ¹⁰ Moona déy, mi abin yaakaa' garúu ndaga Ha'mudii. Mi ínohin an halaatciigaruu wóotírohanndii ga iñuma. Wayee baa aas ga d'uuyucúu, hícohha helci-igarúuda, baa ya míñ ki'en tóoh, Kooh hayyi kisañku'.

¹¹ Kon mbokcii, mi ga kihaffoo, enee an mi lís kijégíroh an kigúruk tumsataa, eneenaa mi hatalsoo ga kipes. Kon iñii tah ya mi hatalu ga kipessoo? Kikaankii Yéesu ga kuraanaa mi en kiyéegaloh ee ka newoo buwiida, kérí tahka. ¹² Buwiima jaahallúu ga iñaamada, mi wo' man ba hanat ki'eem ga kigúruk doŋ, wayee ba namat kigú' hen tóoh.

¹³ Dú nak mbokcii, Kooh bayinndúu, dú hay gari, en danaa dú laak haffúu. Wayee nak, kaa koorohat laakaa dú laak haffúu waama, dú pesi ga iñaa neb kumuunndúu rek. Namat kiwaaroh hen, dú dímalohi ga díkaantirúu. ¹⁴ En ki'enaa, Waasii Móyíis, iñcii wa nakohfa tóoh matin ga wo'eenii wiwóorí'wii wii: «Waaraa mooroomfu fodaa daa fu waa' haffuda.» ¹⁵ Ee ban binaa dú tum fodii júu'cii ga ëgíriida, dú dowohi, dú ñamohi ga d'uuyucúunaa, ínohat an dú aaw ga kiléehdoh ga d'uuyucúu. Kon watukat iñaama.

Íisat Helaa yisela'íyaa kuliyuk ga kipeskiigarúu

¹⁶ Iñii yii yérí mi yahhúu kiwo': íisat Helii yisela'íyii ya níi' kipeskiigarúu, en danaa, dú taabukoo neblaat-kumuunndúu. ¹⁷ En ki'enaa, iñaa neb kumuun bo'-súusúus bokkii na iñaa Helaa yisela'í'yaa waa', ee iñaa Helaa yisela'í'yaa waa'da wóotirohin na iñaa neb kumuun bo'-súusúus. Kon nak iñcaa kanakcaa caama mínohsoo, en danaa, enoo an iñaa nebpúu béeb dú mínnodi kitum. ¹⁸ Binaa dú kuliyuki' Helii yisela'íyii ga kipeskiigarúunaa, Waasii Móyíis tíkukisoorúu.

¹⁹ Leerin an baa taabuki neblaat-kumuun ga kipesci, tumi iñcii cii: kiñalaañuk; kibay halaat cisépi'i'; kifaanuk na baa en béebs; ²⁰ kijaamuk koof; na kinaahuk, kimínohoo na mooroomfu, kiñaroh na ki'iñaan, ki'aylukoh, kiwaa' kiwëñi', kihégískoh, na kifa'doh, ²¹ kiñeeh bo', kiliiluk ga ki'an na kiñam, kihaabin na enaama ciliis caa mandsa. Mi deweesarúuka kiwo' ee mi yii wo'issúuka yii: buwaa enukoh iñcaamada boksoo ga Nguuraa Kooh.

²² Wayee iñcii Helii yisela'i'yii lími ga bo'da cérí en: kiwaaroh, kineb keeñ, kilaak jam, kiteey, kijof, kilaak yérmaandi ga bo' na ki'en go'; ²³ kimo' keeñ na kimín ki'abuk. Ee wóorin an iñcaama Waasii Móyiis sajngiica. ²⁴ Buwii en buu Yéesu Kiristaadsa apuunun ga kuraanaa kibo'kaagaba taabuki neblaat-kumuundsa, na iñcaa cibóní'caa helba líki gadsa. ²⁵ En lak Helii yisela'i'yii yérí onnduu kipesaa du taaban ban ga iñaa ya waa'dsa. ²⁶ Kindamukoh hanat kilaak ga díkaantiruu: du lísat kidiñjatoh, du íis ki'iñaadoh.

6

Ki'amdoх ga díkaantirúu

¹ Mbokcii, binaa bo' abu ga kitum iñaa joffinää, dú bii dú taam na Helii yisela'i'yiida, dú bëri jommbi kiboyukidoh ga kayoh, dú taam ga na teey. Ee dú, yaa en béebs watukat hafci, doonaa dú keenoo ban ga fí' Seytaani. ² Dú, amđohat ga díkaantirúu kikooruk dofciigarúu. Fodaama, dú hay kimëti' kitum béebs iñii

waasii*Kiristaanii nakohða. ³ En ki' enaa, binaa bo' tík hafci kilaak solu ee lak ya enndii dara, ya dúk hafci. ⁴ Baa en béeb, malaksukohat iñcaa ya tumida. Ya hot iñaa ya ndamukan ganaa, ya eemdohatka ga hafci, ya hanat kinatuk ga mooroomci. ⁵ Ndaga baa en béeb línan sasaagari. ⁶ Baa en na kijégíru Hewhewii winéwi'wii, warat baa jégí'tida ga béeb iñcaa ya laakða. ⁷ Ken hanattúu kidúk ga iñii yii: Kooh, ken yapoori. Ee iñaa bo' sokaa, píikanndi. ⁸ Baa fu sok iñaa neb kumuunfunaa, fu píikan iñaa neblaat-kumuun límdí bo'da ee wérí en kikaan. Wayee baa fu sok iñaa Helii yisela'i'yii waa'danaa, fu píikan iñaa Helaa yisela'i'yaá límdí bo'da ee wérí en kipeskaa leehoo taa'ða. ⁹ Du hanat kiyówí' yahhuu ga kitum yijófí'. En ki' enaa, binaa du am, du íissiinaa, wahtaa le'aa, du hay kipíik iñaa laakin jeriñ. ¹⁰ Kon wahtaa du míinka tóoh, leenaa du tumdat béeb iñaa jofin, wëñaa ga buwii du bok naba ngëmda.

Dígalcií méeñjohða na këñí'cii

¹¹ Dú hotin bínciigoo, dii ca yakða, mi yérí bíncá na yahhoo. ¹² Buwaa gítínsirúu ga kigúrukða, ba heel kilaak teek ga d'uuuy buwii. Iñaa ba niik rekða wérí en kihatalu ga kipesba binaa ba yéegaloh kikaankaa Kiristaanii ga kuraanaanaa. ¹³ En ki' enaa, buwaama fa' ga kigúrukða, ba ga kihaffba sah taabukussii Waasii Móyíis. Ba waa' dú gúruk doonaa ba míin kibakuk an ba tumlukohinndúu iñaama ga

* **6:2** 6: 2 Malkat 5: 14: «Waaraa mooroomfu fodaa daa fu waa' haffufda»

faanndúu. **14** Mi ga kihaffoo, laakoo enaama yiliis yaa tahanndoo kibakuk, enndii kikaankaa Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu ga kuraadanaa. Ka tahin bi iñcii ga ēldúnada kaanin garoo ee mi kaanin ga iñcii ga ēldúnada: **15** Yii gúrukkin wala yii gúrukki, iññaama laakoo solu. Iñiii laak soluda wëri en ki'en bo' yi'as. **16** Béeb bwuui taabuk iñum mi wo' yuma, na béebs bwuui en buu Kooh[†] enu Isarayeelyiigarida, mi yii Kíimi'ba an: Kooh barkeelatba, onba jam.

17 Ee iñii aaw ga fíkíida, ken hanattoo ki'ek coonu. En ki'enaa, ñancii mi bay ga faanndoodaa teewohin an mi sodaluunun ndaga Yéesu.

18 Mbokcii, yérmaandaa Yéesu Kiristaa, Ha'mudiigaruu taabat narúu[‡] béebpúu. Aameen.

[†] **6:16** 6: 16 Isarayeelyaa Kooh [‡] **6:18** 6: 18 na helciigarúu

**Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii**

**Noon: Hewhewii winéwí'wii Kooh Kifiiliimunkii
ki'askii New Testament**

copyright © 2012 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Noon)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
7c1cfb93-c4c9-5127-ac22-ecb23adca870